

Dorota Górska

E-learning jako narzędzie wspomagające proces uczenia

Forum Bibliotek Medycznych 7/2 (14), 303-317

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Mgr inż. Dorota Górska
Kraków – UPJPII

E-LEARNING JAKO NARZĘDZIE WSPOMAGAJĄCE PROCES UCZENIA

Abstract

The aim of the article is to present the main guidelines of the e-learning method, which becomes an increasingly important form of academic education, to present the evaluation of lectures given by e-learning method, which has been done by a group of students and to evaluate of popularity of a new form of teaching among lecturers of The Pontifical University of John Paul II in Cracow.

Streszczenie

Celem artykułu jest prezentacja głównych założeń nauczania metodą *e-learningu*, który staje się coraz bardziej istotną formą kształcenia akademickiego.

W tekście przedstawiono ocenę zajęć prowadzonych metodą e-nauczania, dokonaną przez grupę studentów oraz przeanalizowano zainteresowanie nową formą nauczania wśród nauczycieli akademickich Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie.

E-learning jest narzędziem wspomagającym proces dydaktyczny, który wykorzystuje wszelkie dostępne media elektroniczne. Zaliczamy do nich między innymi: Internet, Intranet, Extranet, materiały multimedialne (audio/wideo), telewizję interaktywną, czy też nośniki CD i DVD. Metoda ta, ze względu na swoją specyfikę, jest także określana jako distance education lub distance learning (nauczanie na odległość). Zajęcia za pomocą platformy e-learningowej można prowadzić zarówno w formule nauczania na odległość (distance learning), jak i w formule nauczania „mieszanego” (blended learning), tzn. wykorzystując platformę do wspomagania zajęć prowadzonych w sposób tradycyjny (tzn. przy bezpośrednim udziale nauczyciela akademickiego i studentów).

Powszechna dostępność do najnowszych, zaawansowanych technologii umożliwia nie tylko wsparcie zajęć stacjonarnych, ale również uczenie (także uczenie się) na odległość. Ten sposób nauki jest możliwy dzięki dostępowi do materiałów dydaktycznych w dowolnym miejscu i czasie.

Najbardziej zaawansowaną i najprostszą w wykorzystaniu oraz we wdrożeniu technologią tego typu jest platforma e-learningowa. Dzięki rozbudowanym możliwościom oraz łatwości obsługi, korzystanie z platformy daje placówkom edukacyjnym olbrzymie możliwości dokształcania się oraz wspierania nauki. W ostatnich czasach e-learning znajduje coraz powszechniejsze zastosowanie w szkolnictwie wyższym. Przepisy zezwalają na prowadzenie zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość na wszystkich kierunkach i poziomach kształcenia, na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych. Zasady stosowania e-edukacji na uczelniach reguluje Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 września 2007 roku ze zmianami z dnia 2 listopada 2011 roku w sprawie warunków, jakie muszą być spełnione, aby zajęcia dydaktyczne na studiach mogły być prowadzone z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Liczba godzin wykładów i ćwiczeń na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych, prowadzonych metodą e-learningu nie może być większa niż 60% ogólnej liczby godzin zajęć dydaktycznych określonych w programach kształcenia dla poszczególnych kierunków studiów oraz poziomów kształcenia¹. Zajęcia e-learningowe mogą być prowadzone tylko przez wykwalifikowanych wykładowców akademickich (np. tych, którzy odbyli szkolenia w zakresie korzystania z platform dedykowanych celom edukacyjnym). Metody dydaktyczne wykorzystywane podczas zdalnie prowadzonych zajęć powinny stymulować i aktywizować proces nauczania oraz uczenia się, a umieszczane materiały mają zwiększać samodzielność i dociekliwość słuchaczy, oraz sprzyjać pogłębianiu ich zainteresowań. Zauważalną cechą e-edukacji jest możliwość wykorzystywania różnych technologii multimedialnych takich jak: nagrania audio, interaktywne ćwiczenia, krótkie filmy, komiksy, użycie technik wideo i wiele innych.

Opracowania umieszczane w sieci, związane z e-edukacją i wykorzystaniem technologii zdalnego uczenia w szkolnictwie wyższym, są chronione dzięki Ustawie z dnia 4 lutego 1994 roku o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U. z 2000 r., nr 80, poz. 904 ze zmianami). Zgodnie z tą ustawą, przedmiotem prawa autorskiego jest każdy przejaw działalności twórczej o charakterze indywidualnym, utrwalony w jakiegokolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia. Tak rozumiany utwór automatycznie podlega ochronie prawnej już od chwili jego powstania (są to np. teksty publikowane w Internecie, filmy, nagrania muzyczne, programy komputerowe). Prawem autorskim chronione są również bazy danych spełniające cechy utworu (nawet wówczas, gdy zawarte w nich materiały nie podlegają ochronie prawami autorskimi). Bazy zaliczane do tej kategorii muszą spełniać kryterium oryginalności np. w doborze materiałów lub w opracowanej strukturze. Mówią o tym przepisy zawarte w Dz.U. z 2006 roku nr 90, poz. 631, nr 94, poz. 658, nr 121, poz. 843 oraz z 2007 roku nr 99, poz. 662.

¹ Internetowy System Aktów Prawnych, [dok. elektr.] <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=W-DU20112461470> [dostęp: 1 III 2015]

Ochronie podlegają również zamieszczane w sieci bazy danych nie będące utworami (bazy takie rozumiane są jako zbiór jakichkolwiek materiałów i elementów zgromadzonych według określonej systematyki lub metody, dostępne w jakimkolwiek sposób, w tym przez środki elektroniczne, jeśli ich stworzenie wymagało istotnego nakładu finansowego lub nakładu pracy). Reguluje to Ustawa z dnia 27 lipca 2001 roku o ochronie baz danych (Dz.U. z 2001 r., nr 128, poz. 1402)².

Treści zamieszczane w sieci są również zabezpieczane Ustawą z dnia 18 lipca 2002 roku o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz.U. z 2002 r., nr 144, poz. 1204), z nowelizacją z dnia 7 października 2013 roku. Ustawa ta określa zasady odpowiedzialności i obowiązków usługodawców wszelkich ofert świadczonych drogą elektroniczną, a także zasady ochrony danych osobowych osób fizycznych.

Kolejną z ustaw regulujących ochronę materiałów dydaktycznych zamieszczanych w sieci jest Ustawa z dnia 16 kwietnia 1993 roku o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz.U. z 2003 r., nr 153, poz. 1503), która chroni przed działaniami sprzecznymi z prawem lub dobrymi obyczajami³.

Wszystkie wspomniane wcześniej regulacje stosuje się również w odniesieniu do kursów e-learningowych. Jako utwór traktuje się nie tylko cały kurs e-nauczania, ale także poszczególne jego elementy. Twórcom przysługują w pełnym zakresie osobiste prawa autorskie, natomiast prawa majątkowe do prowadzonych zajęć przysługują, w większości przypadków, uczelniom zatrudniającym nauczycieli – autorów kursów.

Dostęp do zaawansowanych technologii jest bardzo wysoko oceniany przez młodzież przyzwyczajoną do codziennego używania mediów elektronicznych. Wielu licealistów podczas wyboru studiów kieruje się możliwością odbywania nauki poza murami uczelni. Brak konieczności osobistej obecności na wszystkich wykładach wiąże się z obniżeniem kosztów edukacji i możliwością swobodnego udziału w zajęciach. E-learning jest postrzegany przez młodzież jako zachęcająca i nowoczesna forma uczenia się.

W swoich założeniach nauka z wykorzystaniem Internetu umożliwia przełamywanie barier edukacyjnych. Ograniczenia utrudniające lub uniemożliwiające dostęp do wykształcenia dotyczą najczęściej ludzi mieszkających w małych miejscowościach, oddalonych od centrów edukacyjnych, osoby niepełnosprawne i starsze. Mając dostęp do sieci, chętni mogą brać udział w zdalnie prowadzonej nauce. Zajęcia e-learningowe mogą być skierowane również do jednocześnie uczących się i pracujących osób dorosłych.

² Piotr Wagłowski: Ochrona baz danych. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości Warszawa 2009

³ Karolina Chrabąszcz: Wykorzystanie e-learningu w procesie kształcenia studentów. [dok. elektr.] <http://zn.mwse.edu.pl/karolina-chrabaszcz-wykorzystanie-e-learningu-w-procesie-ksztalcenia-studentow/> [dostęp: 5 II 2015]

Zaletą e-learningu jest brak ograniczeń terytorialnych i duża elastyczność form szkoleniowych. Uczniowie często odbierają uczenie na odległość jako pewien rodzaj indywidualnego kursu, gdyż mogą uczyć się we własnym tempie, bez stresu i pośpiechu. W dogodnym dla siebie czasie mogą wrócić do informacji zawartych w udostępnionych materiałach. Z drugiej strony, dla celów większej mobilizacji studentów, można przygotować kurs, który będzie wymagał większej dyscypliny czasowej np. przez zawężenie okresu w którym widoczne jest wybrana część zajęć.

Ten nowoczesny sposób przekazywania wiedzy pozwala wykładowcom na wielokrotną modyfikację istniejących szkoleń i dostosowanie ich do zmieniającej się rzeczywistości. Prowadzący warsztaty e-learningowe mogą monitorować postępy w nauce swoich studentów. Dzięki testom weryfikującym, możliwe jest sprawdzenie stopnia przyswojonej wiedzy, wprowadzenie powtórek i przystosowanie kolejnych etapów uczenia do poziomu wiedzy słuchaczy.

Niezaprzeczalną wadą e-nauczania jest niemożność osobistego kontaktu z wykładowcą i innymi studentami. Podczas zdalnej nauki brak jest emocji zawartych w tradycyjnych formach uczenia (np. dyskusji, pogadanek, lub tzw. „burzy mózgów”). Mankamentem jest również brak, bardzo ważnej w procesie dydaktyczno-wychowawczym, bezpośredniej relacji z rówieśnikami, której nie zastąpią fora, blogi, czaty i inne formy zdalnych kontaktów. Niekiedy Internet powoduje zamknięcie się na relacje z innymi ludźmi, dając wrażenie odosobnienia. Innym zdarzającym się problem są trudności w koncentracji, brak motywacji i samodyscypliny uczącego się. Duży odsetek osób rozpoczynających kursy e-learningowe nie kończy rozpoczętych studiów i nauki.

Metodą kształcenia, która niweluje minusy prowadzenia kursów wyłącznie przez wykorzystanie nowoczesnych mediów jest blended learning (nauczanie mieszane). Jest to sposób prowadzenia zajęć łączący tradycyjne metody nauki (zapewniające bezpośredni kontakt z prowadzącym i innymi uczniami) z e-nauczaniem. Metoda ta umożliwia połączenie zajęć prowadzonych w salach uczelni, z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi, jakie daje dostęp do sieci Internet.

Uzupełniający tryb uczenia pozwala na umieszczenie na platformie materiałów, z których korzystanie podczas wykładu byłoby utrudnione lub angażowałoby zbyt dużo czasu. Zamieszczone treści służą uzupełnieniu i poszerzeniu wiedzy przedstawionej podczas ćwiczeń i wykładów. Platforma jest tu wykorzystana do wspomaganie zajęć prowadzonych w sposób tradycyjny. Stosunek poszczególnych elementów dobiera się w zależności od treści kursu, potrzeb studentów i preferencji prowadzącego. Zaletą b-learningu jest możliwość stosowania bezpośrednich i zdalnych form aktywizacji, a także wspólna praca on-line nauczyciela i uczniów⁴. Sukcesywnie, nauczanie według schematu blended learning staje się coraz bardziej popularne. Najczęstszym modelem

⁴ Karolina Kasowska: Co to jest blended learning? [dok. elektr.] <http://www.netakademia.pl/artyk-blended-learning.php>, [dostęp: 02 II 2015]

wykorzystania tej metody jest tzw. model przeplatany, gdzie e-learning występuje równolegle ze szkoleniami prowadzonymi metodą tradycyjną⁵. Część zajęć odbywa się poprzez bezpośredni kontakt ucznia z nauczycielem, a część z wykorzystaniem metod kształcenia na odległość, w ramach których uczniowie mogą korzystać z materiałów zamieszczonych na platformie e-learningowej.

W USA blended learning staje się stopniowo podstawową metodą stosowaną w szkolnictwie wyższym. Szacuje się, że nawet 93% wykładowców i asystentów stosuje tę technikę uczenia, przy założeniu zwiększenia nacisku na kreatywność i aktywność studentów podczas zajęć stacjonarnych. Podstawowym założeniem uzupełniającej metody uczenia jest wspieranie samodzielności studentów i umożliwienie im realizacji indywidualnego podejścia do nauki. W Polsce model ten nie jest jeszcze tak popularny, ale coraz więcej uczelni zaczyna wprowadzać blended learning jako uzupełniającą metodę przekazywania wiedzy⁶. Uwzględniając różny stopień zastosowania metody b-learning na uczelniach oraz różny stopień zaangażowania nauczycieli możemy wyróżnić dwa modele wykorzystywania platformy e-learningowej do wspierania zajęć stacjonarnych. Pierwszy z nich zakłada prowadzenie krótkich kursów zamkniętych, drugi zaś długoterminowych kursów cyklicznych⁷. Model, który zakłada prowadzenie krótkich kursów zamkniętych można zobrazować w następujący sposób:

Fot. 1. Model prowadzenia krótkich kursów zamkniętych

Źródło: Europejski System Edukacji Elearningowej

Etap I – Określenie celów i grupy docelowej

Określenie celu szkolenia oraz wytypowanie jego uczestników.

Etap II – Szkolenie e-learningowe

Przeprowadzenie wstępnych szkoleń e-learningowych, pozwalających uczestnikom zdobyć lub uzupełnić wiedzę z danej dziedziny. Etap ten pozwala wyróżnić poziom grupy, dzięki czemu podczas szkoleń tradycyjnych wszyscy uczestnicy dysponują taką samą wiedzą.

⁵ Przemysław Fuks: Blended Learning. Krok w tył, a dwa kroki naprzód. [dok. elektr.] <http://www.pifs.org.pl/UserFiles/BlendedLearning2%282%29.pdf> [dostęp: 17 II 2015]

⁶ Marzanna Nowacka-Duda: Blended learning. Aktualności. [dok. elektr.] <http://pracagluchych.pl/news/85/> [dostęp: 17 II 2015]

⁷ Europejski System Edukacji Elearningowej (ESEE) Modele zastosowań. [dok. elektr.] <http://www.esee.eu/index.php?id=335> [dostęp: 28 II 2015]

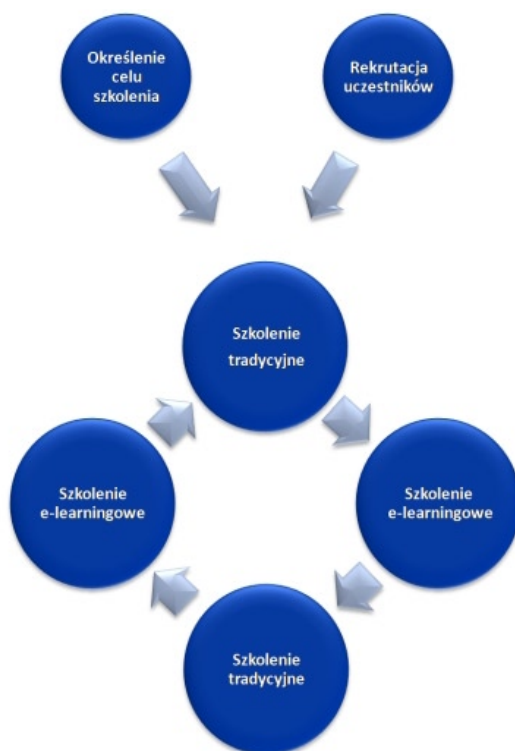
Etap III – Szkolenie tradycyjne

Utrwalenie przekazanej wcześniej wiedzy, wymiana doświadczeń, dyskusja modyfikowana, udzielanie odpowiedzi na pytania, przekazanie nowych zagadnień, przeprowadzenie ćwiczeń oraz omówienie praktycznych zastosowań.

Etap IV – Szkolenie e-learningowe

Powtórzenie zdobytej wiedzy (udostępnienie całości materiału dydaktycznego), utrwalenie materiału poprzez specjalnie przygotowane ćwiczenia, przeprowadzenie testów sprawdzających poziom zdobytej wiedzy oraz skuteczności szkolenia.

Natomiast drugi model, który zakłada prowadzenie długoterminowych kursów cyklicznych wizualizowany jest następująco:

Fot. 2. Model prowadzenia długoterminowych kursów cyklicznych

Źródło: Europejski System Edukacji Elearningowej

Etap I

Wyznaczenie zakresu oraz celów kursu, rekrutacja uczestników.

Etap II – cykl

Szkolenie tradycyjne

Przerobienie określonej partii materiału ze szczególnym naciskiem na zdobywanie przez uczestników praktycznych umiejętności oraz uczestnictwo w dyskusji.

Szkolenie e-learningowe

Udostępnienie informacji dydaktycznych do przerobionego na zajęciach materiału, umożliwienie wielokrotnego wykonywania ćwiczeń, przeprowadzenie testu sprawdzającego.

Szkolenie tradycyjne

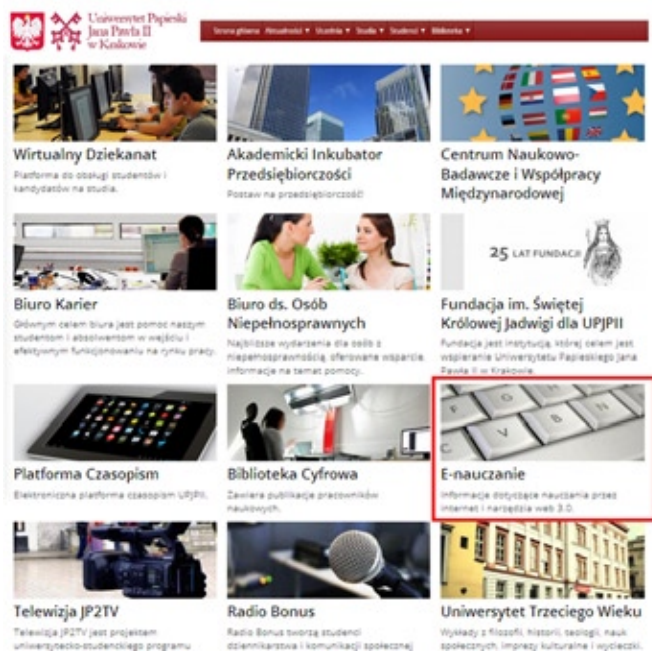
Omówienie napotkanych trudności oraz przerobienie nowej partii materiału ze szczególnym naciskiem na wiedzę i umiejętności praktyczne.

Szkolenie e-learningowe

Udostępnienie informacji dydaktycznych do przerobionego na zajęciach materiału, umożliwienie wielokrotnego wykonywania ćwiczeń, przeprowadzenie testu sprawdzającego.

E-learning na Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II

Począwszy od roku akademickiego 2009/2010 Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie bierze udział w systemie e-learningowym.

Fot. 3. Strona domowa Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie z informacją o prowadzonych zajęciach metodą e-nauczania

E-nauczanie

- O nas
- Regulamin korzystania z platformy Blackboard
- Regulamin korzystania z platformy e-learningowej na UPJPII
- Koordynatorzy prac związanych z e-nauczaniem
- Informacje o e-nauczaniu
- Szkolenia
- Informacje dla Wykładowców
- Informacje dla Studentów
- Zintegrowana platforma e-learning

Fot. 4. Strona e-nauczania Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie z informacjami dla wykładowców i studentów

wspomagania zajęć prowadzonych w sposób tradycyjny. Regulamin, pozwala na przeprowadzenie do 40% zajęć tą metodą. Każda godzina wykładowa przeprowadzona metodą e-learningową odpowiada 1,5 godziny uczenia klasycznego.

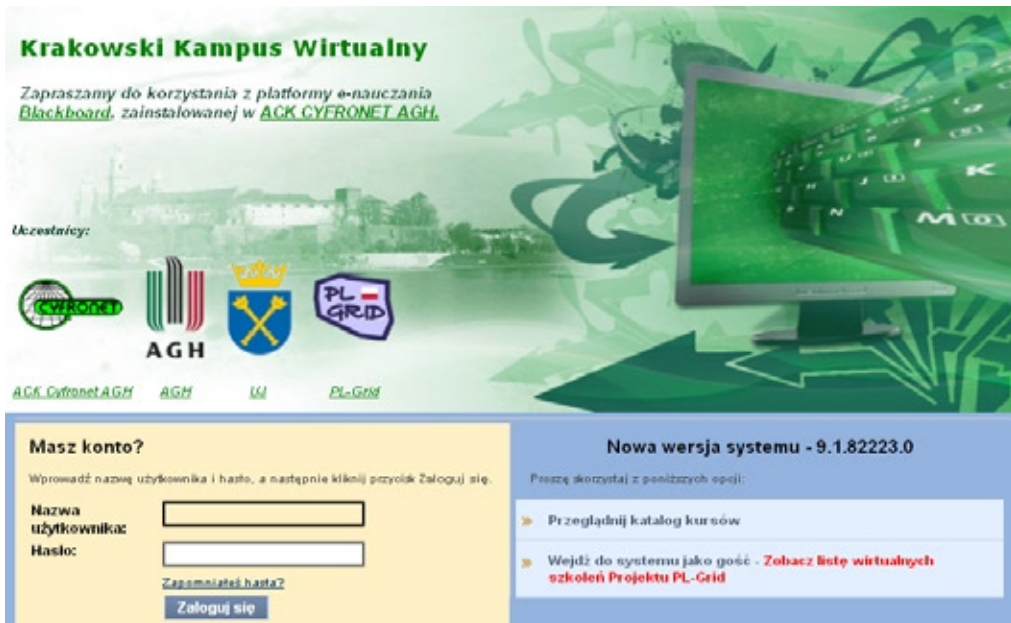
Zasady wykorzystywania b-learningu na Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II w Krakowie określa Regulamin korzystania z platformy e-learningowej na Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II w Krakowie. System uczenia na odległość podlega bezpośrednio Prorektorowi ds. Nauki i Współpracy Międzynarodowej. Nad poprawno-

Zajęcia dydaktyczne prowadzone na UPJPII są zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 września 2007 roku oraz z dnia 9 maja 2008 roku ze zmianami z dnia 2 listopada 2011 roku w sprawie warunków, jakie muszą być spełnione, aby zajęcia dydaktyczne na studiach mogły być prowadzone z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

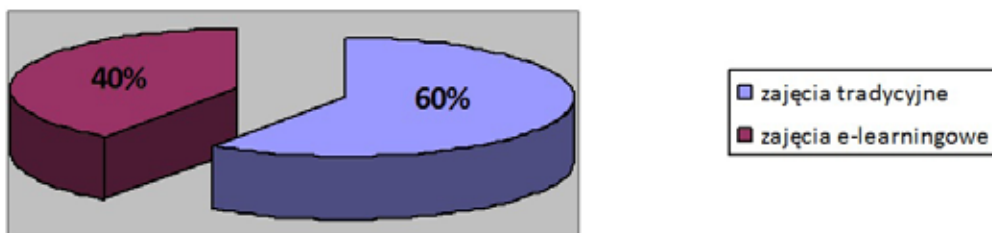
Informacje dotyczące e-learningu, przydatne zarówno nauczycielom akademickim, jak i studentom dostępne są ze strony głównej uczelni.

UPJPII korzysta z pakietu Blackboard Academic Suite, firmy Blackboard Inc. zainstalowanego w Akademickim Centrum Komputerowym Cyfronet Akademii Górniczo-Hutniczej. Logowanie do systemu Blackboard w ACK CYFRONET AGH jest możliwe z dowolnej przeglądarki internetowej (np. Mozilla Firefox, Internet Explorer, Netscape, Safari) po wybraniu strony WWW: <http://blackboard.cyfronet.pl>.

W Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II w Krakowie, decyzją Senatu z dnia 23 września 2013 roku wprowadzono formułę „nauczania mieszanego” (ang. blended learning) tzn. wykorzystując platformę do

Fot. 5. Wejście na platformę Blackboard dostępne ze strony <http://blackboard.cyfronet.pl>

Wykr. 1. Wykres obrazujący stosunek zajęć prowadzonych na UPJPII metodą tradycyjną (ćwiczenia i wykłady w salach uniwersytetu) do zajęć prowadzonych metodą e-learningową (studenci korzystają z materiałów umieszczonych na platformie Blackboard).

Źródło: Regulamin korzystania z platformy e-learningowej na Uniwersytecie Jana Pawła II w Krakowie

ścią umieszczania materiałów na platformie i odpowiednim działaniem kursów czuwa Koordynator do spraw e-learningu, powoływany przez Rektora UPJPII.

Poszczególne wykłady i ćwiczenia prowadzone przez wykładowców UPJPII mogą być wzbogacone o zdjęcia, filmy, grafikę, wykresy, schematy, plany i wszelkie inne materiały uznane jako konieczne lub wspierające proces dydaktyczny. Na platformie prowadzący mają możliwość umieszczania materiałów informacyjnych (np. tematów wykładów, spisów lektur, adresów polecanych stron internetowych lub terminów ważnych spotkań).

Mając na uwadze potrzeby studentów uczestniczących w seminariach naukowych, tworzone są grupy dyskusyjne, przeprowadzane warsztaty tematyczne, a także umieszczane (w ramach jednego kursu) materiały konieczne i przydatne poszczególnym grupom słuchaczy.

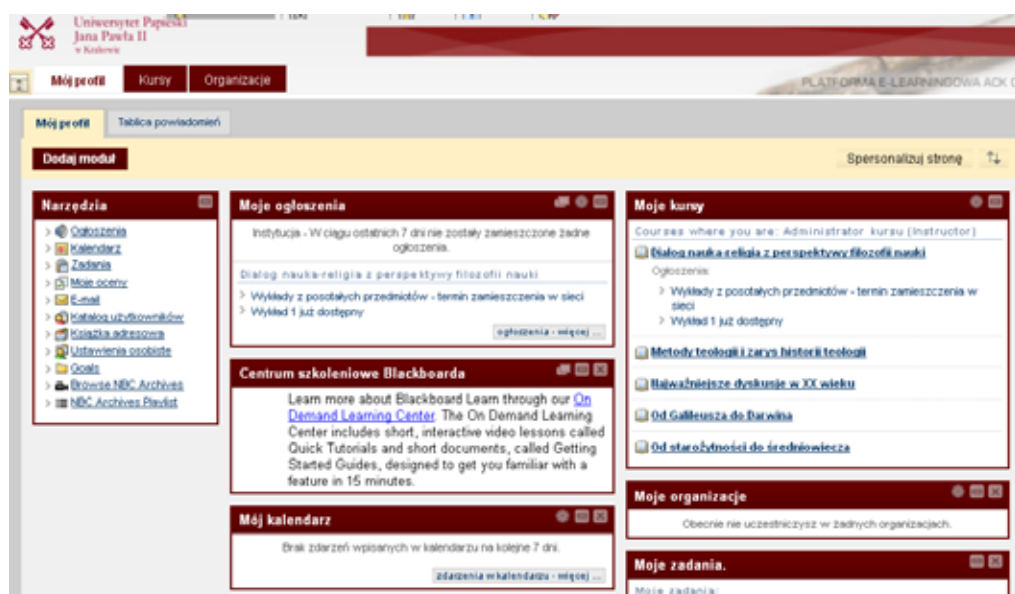
Student, który był nieobecny na zajęciach np. z powodu choroby, może uzupełnić zaległości korzystając z dostępnych na platformie materiałów dydaktycznych. Stałe monitorowanie stopnia przyswojenia wiedzy jest możliwe poprzez przygotowanie przez prowadzących różnych narzędzi sprawdzających. Nauczyciele akademicy sprawdzają postępy w nauce studentów poprzez testy wielo- lub jednokrotnego wyboru, quizy naukowe lub ankiety ewaluacyjne. Praca studentów na platformie może być obserwowana przez nauczycieli np. poprzez przygotowane statystyki aktywnego współdziałania z platformą. Wykładowcy mają też możliwość ograniczania czasu dostępu do umieszczonych treści, a także ścisłego określania liczby przewijania konkretnej strony. Oceny ze sprawdzianów są widoczne w e-dzienniku.

Warunkiem otwarcia kursu e-learningowego na platformie Blackboard przez nauczyciela akademickiego jest ukończenie przez niego szkolenia w zakresie podstaw zdalnego uczenia i obsługi platformy. Na początku każdego roku akademickiego organizowane są szkolenia dla pracowników UPJPII, przybliżające zasady umieszczania materiałów dydaktycznych na platformie. Szkolenia przeprowadzane są przez wykwalifikowanych pracowników Akademickiego Centrum Komputerowego AGH Cyfronet.

Nauczyciele akademicy stają się użytkownikami platformy na podstawie przyznanego im loginu i hasła. Wykładowcy, w zależności od swoich potrzeb, zakładają tzw. kursy szkoleniowe. Podczas zakładania poszczególnych kursów nadawane są uprawnienia wewnątrz poszczególnych kursów do edytowania materiałów lub ich różnorodnego wykorzystywania. Zajęcia e-learningowe, stanowiące wsparcie dla innych metod kształcenia, mogą przyjąć różne formy. Zgodnie z Regulaminem dopuszczalne jest publikowanie sylabusów, konspektów, publikacji, grafiki, animacji, nagrań audio lub wideo, zadań, testów itp. Zajęcia mogą być prowadzone w formie wideokonferencji, forów dyskusyjnych, interaktywnych zadań, pytań problemowych, quizów, przeprowadzania kolokwium, egzaminów i konsultacji.

Każdy słuchacz, po przyjęciu na studia, na wniosek wykładowcy, otrzymuje swój unikalny identyfikator, który umożliwia wejście na platformę e-learningową. Po poprawnym zalogowaniu studenci mają dostęp do materiałów dydaktycznych właściwych dla wybranego kierunku studiów. W razie nieobecności użytkownicy mają wgląd do materiałów przerabianych na uczelni. Studenci mają także możliwość wysłania drogą mailową pytań do poszczególnych wykładowców. Nauczyciele mogą natomiast rozsyłać tematy problemów i zadań do rozwiązania lub wskazówki pojedynczym studentom albo grupom studentów.

Interaktywna i ciekawa forma zajęć zachęca do aktywnego udziału w ćwiczeniach i wykładach, a dzięki umieszczeniu na platformie materiałów dydaktycznych młodzież ma możliwość powtarzania wiadomości w dowolnym tempie i wykonywania ćwiczeń z informacją o poprawności ich wykonania.

Fot. 6. Strona domowa kursów e-learningowych

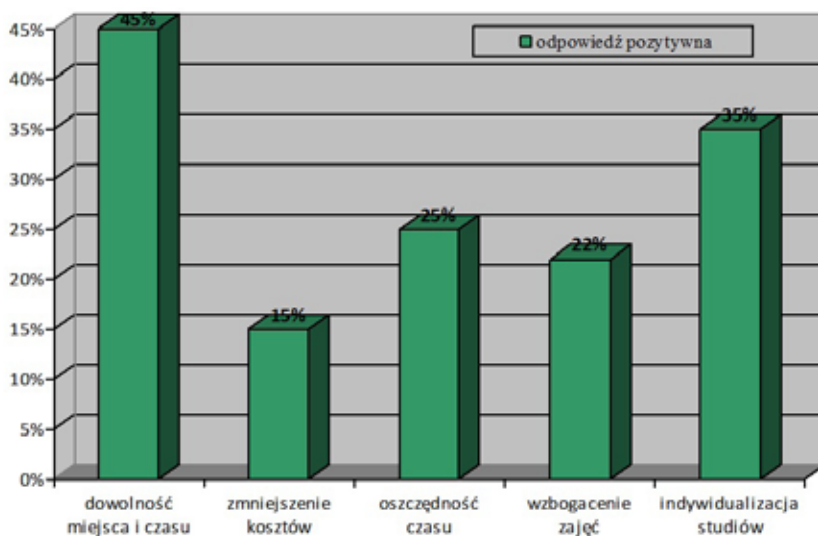
Ocena zajęć prowadzonych metodą e-learningową na Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II w Krakowie

W celu oceny wprowadzenia na UPJPII kształcenia uzupełniającego z wykorzystaniem technik multimedialnych, przeprowadzono ankietę wśród słuchaczy Podyplomowych Studiów z Archiwistyki i Bibliotekoznawstwa oraz Studium Archiwistyczno-Bibliotekoznawczego Wydziału Historii i Dziedzictwa Kulturowego. Grupę tę wybrano z kilku powodów. Studia na kierunku archiwistyczno-bibliotekoznawczym wymagają

zdobycia praktycznych umiejętności odnoszących się do procesów, usług i działalności informacyjnej. Podkreślane są wiedza i umiejętności związane z obiegiem i przekazywaniem informacji, organizacją i zarządzaniem wiedzą oraz komunikacją naukową i społeczną⁸. Od absolwentów wymagane jest doświadczenie zarówno w obsłudze baz danych jak i katalogów online. Część zajęć na tym kierunku (z przedmiotu „Gromadzenie, opracowywanie i udostępnianie zbiorów bibliotecznych”) prowadzona jest z wykorzystaniem zdalnego nauczania. Anketowani studenci są w większości osobami pracującymi, często łączącymi naukę z obowiązkami służbowymi i rodzinnymi.

Na podstawie przeprowadzonej ankiety przeanalizowano opinie o zajęciach e-learningowych prowadzonych na Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II w Krakowie.

Najbardziej zauważalną przez anketowanych studentów zaletą e-learningu (45%), jest dowolność miejsca i czasu, w jakim można korzystać z materiałów umieszczonych w sieci. Bardzo docenianą cechą e-nauczania jest możliwość indywidualnego podejścia do każdego studenta (35%). Oszczędność czasu, a tym samym zmniejszenie liczby godzin przeznaczonych na dojazdy i ograniczenie liczby zajęć na uczelni jest ważna dla 25% respondentów. 22% studentów zadowolona jest z dostępu do baz wiedzy, szkoleń i innych przydatnych informacji, które wzbogacają tok studiów. Najmniej znacząca dla studentów jest oszczędność kosztów nauki (15%). Ocena studentów obrazuje wykres 2.

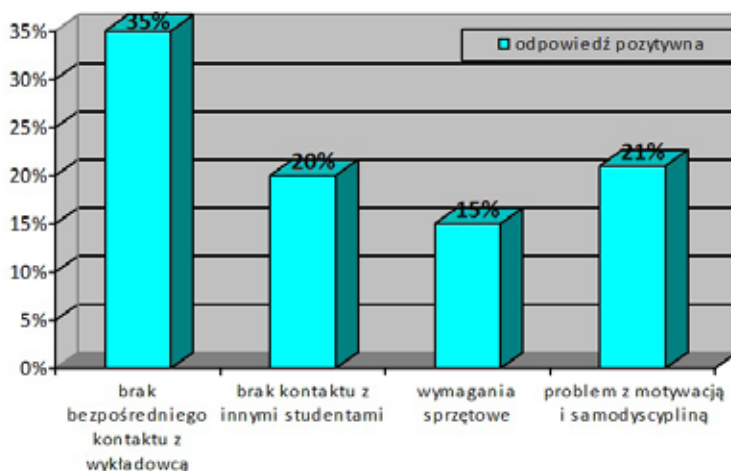

Wykr. 2. Zalety e-learningu

Źródło: Opracowanie własne

⁸ Małgorzata Janiak: Akademickie kształcenie bibliologów i informatologów. *Forum Bibl. Med.* 2014 R. 7 nr 1 s. 17-29

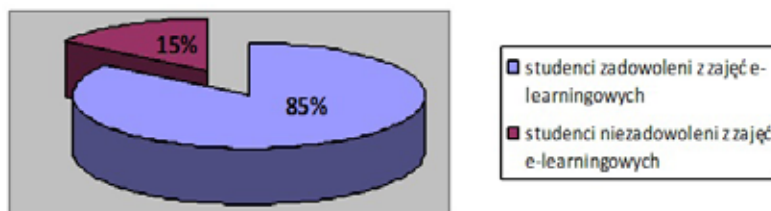
Ankietowani studenci Archiwistyki i Bibliotekoznawstwa oraz Studium Archiwistyczno-Bibliotekoznawczego UPJPII do głównych wad e-learningu zaliczają brak bezpośredniego kontaktu z prowadzącymi (35%) i ograniczoną możliwość współpracy z innymi uczestnikami szkoleń (20%). Zauważalnym problemem jest konieczność samodyscypliny i wewnętrznej motywacji (21%). Najmniejszą przeszkodą w realizacji zdalnego nauczania jest wymóg posiadania i umiejętności obsługi odpowiedniego sprzętu i oprogramowania (15%). Wykres 3 ilustruje wyniki ankiety dotyczącej oceny negatywnych cech e-learningu.

Wykr. 3. Wady e-learningu

Źródło: Opracowanie własne

Ostatnim pytaniem zadaniem ankietowanym studentom była opinia dotycząca stosowania nauczania wspomagającego w toku studiów na UPJPII. Na podstawie danych zaprezentowanych na wykresie 4 można wnioskować, że 85% respondentów jest zadowolona z tej formy zajęć, a tylko 15% nie odpowiada wprowadzenie zdalnego nauczania. Do grupy tej należą głównie osoby skarżące się na problemy sprzętowe i brak dostępu do Internetu w miejscu zamieszkania.

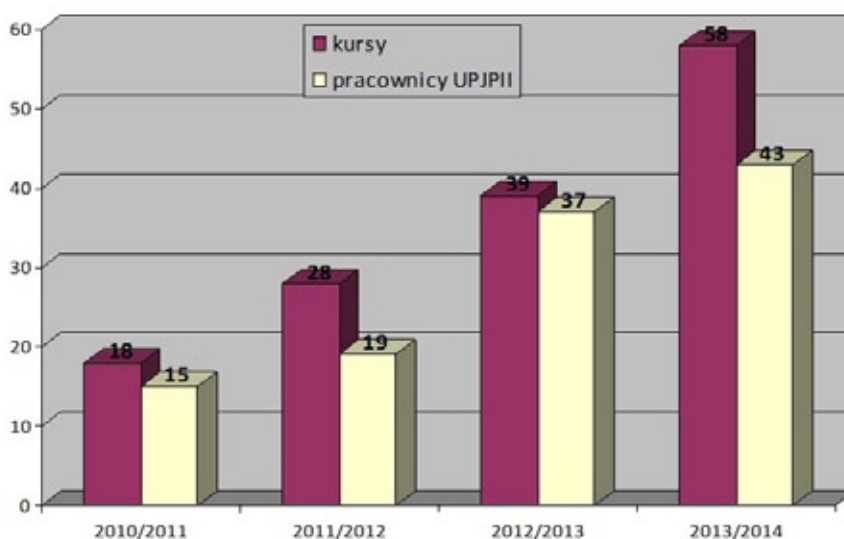

Wykr. 4. Ocena zajęć prowadzonych metodą blended-learning na UPJPII

Źródło: Opracowanie własne

W celu oceny nowej metody uczenia z punktu widzenia wykładowców przeanalizowano liczbę nauczycieli akademickich zainteresowanych zakładaniem kont, a także liczbę nowych kursów widocznych na platformie Blackboard.

Z załączonego poniżej wykresu widać, że na UPJPII łączenie tradycyjnego uczenia z nowoczesnymi narzędziami teleinformatycznymi staje się coraz bardziej popularne. Analizując wykres nr 5 można zauważyć, iż od roku akademickiego 2010/2011 do roku akademickiego 2013/2014 nastąpił przyrost o ok. 187% liczby pracowników dydaktycznych, którzy korzystają z platformy Blackboard. Liczba zakładanych kursów na przestrzeni lat 2010-2014 wzrosła natomiast o ok. 220%.

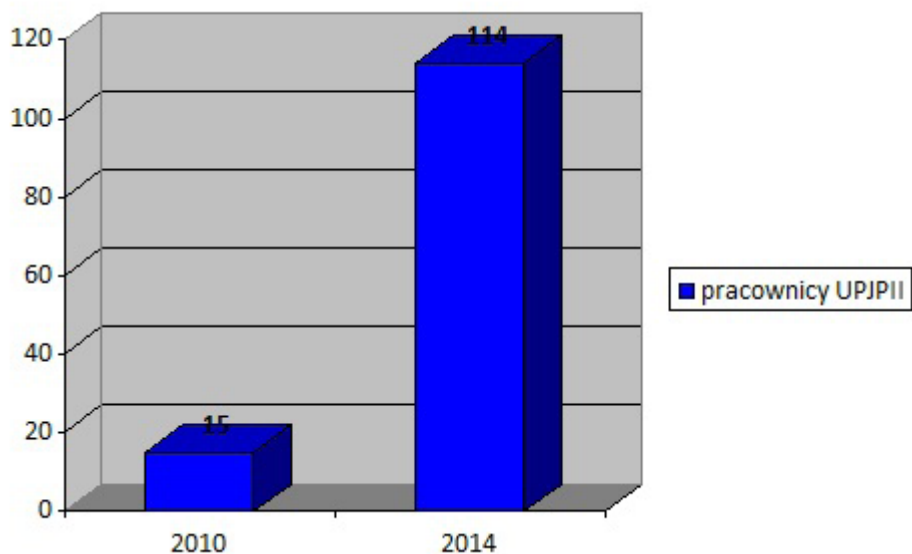

Wykr. 5. Liczba kont i kursów zakładanych dla pracowników UPJPII

- w roku akademickim 2010/2011 – 15 pracowników założyło 18 nowych kursów,
- w roku akademickim 2011/2012 – 19 pracowników założyło 28 nowych kursów (przy zachowaniu kursów z lat poprzednich),
- w roku akademickim 2012/2013 – 37 pracowników założyło 39 nowych kursów (przy zachowaniu kursów z lat poprzednich),
- w roku akademickim 2013/2014 – 43 pracowników założyło 58 nowych kursów (przy zachowaniu kursów z lat poprzednich).

Źródło: Statystyki prowadzone przez koordynatora ds. e-learningu.

Należy zaznaczyć że ogólna liczba kont założonych pracownikom UPJPII w roku 2014 wzrosła do 114 osób, co przy początkowej liczbie 15 osób stanowi wzrost o 660%. Obrazuje to wykres nr 6.

Wykr. 6. Liczba pracowników UPJPII, którzy mają założone konto na platformie Blackboard

Źródło: Statystyki prowadzone przez koordynatora ds. e-learningu.

B-learning jako uzupełniająca forma nauki wprowadzona na Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II w Krakowie realizuje funkcje systemu wspomagającego nauczanie i zarządzanie treścią, umożliwia przygotowanie, udostępnianie i monitorowanie procesów dydaktycznych. Metoda praktykowana na uczelni uatrakcyjnia prowadzone zajęcia poprzez dostęp do nowoczesnych narzędzi edukacyjnych. Korzystanie z platformy daje możliwość indywidualnego ukierunkowania nauki na konkretną dziedzinę, a różnorodność tekstów i ćwiczeń zachęca do samodzielnej pracy.

Podsumowując można stwierdzić, iż blended-learning to nowoczesny sposób uczenia, który został zaakceptowany w procesie dydaktycznym Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie.